

- запровадження державного страхування кредитів для біотехнологічних проектів та надання державних гарантій комерційним банкам щодо кредитів, які спрямовуються на біотехнологічні проекти;
- прискорена амортизація засобів виробництва, устаткування, задіяних в біотехнологічних проектах;
- податкове та амортизаційне преміювання ресурсо- та енергозбереження, що є результатом реалізації інноваційних біотехнологій;
- запровадження диференційованого оподаткування операцій комерційних банків зі зниженням ставки оподаткування для довгострокового кредитування біотехнологічних проектів;
- розвиток венчурного інвестування біотехнологій через забезпечення податкових стимулів венчурних інвестицій для підвищення привабливості фінансування інноваційних біотехнологічних підприємств.

За аналогією з інноваційно розвинутими країнами в Україні необхідно:

- 1) створити спеціальний державний фонд для фінансування біотехнологічних досліджень і розробок;
- 2) проводити державну інноваційну політику розвитку біотехнологій в Україні шляхом надання тим підприємствам, які займатимуться інноваційною діяльністю, системи преференцій і податкових пільг;
- 3) визначити та сформулювати джерела державного та приватного фінансування довгострокових пріоритетних напрямів розвитку біотехнологій;
- 4) організувати прямий зв'язок між освітніми, науково-дослідницькими організаціями і винахідниками та відомими компаніями для реалізації результатів біотехнологічних досліджень, наприклад, шляхом укладання угод між науково-дослідними інститутами та створеними венчурними підприємствами, фондами.

Таким чином, створення системи державних преференцій біотехнологічним підприємствам є ключовим питанням стимулювання інноваційно-інвестиційного процесу та чинником підвищення конкурентоспроможності економіки України. Особливо з урахуванням позитивних прогнозів щодо розвитку біотехнологічного сектору світової економіки. Після кризового періоду починає відновлюватися довіра інвесторів до промисловості, що динамічно розвивається, очікується поліпшення фінансового середовища, а також подальше зростання інтересу фармсектору до сфери біотехнологій. В цьому аспекті намітяться реструктуризація моделей співпраці у сфері інноваційних проектів. Майбутні угоди будуть ґрунтуватися на розділенні ризиків за допомогою зведення первинних платежів по угодах до мінімуму, а основні розрахунки здійснюватимуться досягнувши певних етапів розробки і комерціалізації продукту. Свій внесок в зміну ситуації у сфері біотехнологій і фармацевтичної промисловості також вноситимуть регуляторні ініціативи, продовжиться реформування систем охорони здоров'я. В процесі закінчення термінів патентного захисту по багатьох препаратах очікується прогрес в сегменті біоаналогічних препаратів за умови створення сприятливої законодавчої бази в країнах.

РЕЗЮМЕ

Ключові слова: біотехнологія, трансформація світової економіки, інновації, інвестиції, R&D-сектор, науково-технологічний центр, стратегічний альянс, комерціалізація

У статті досліджено тенденції розвитку біотехнологічного сектору світової економіки, виявлено протиріччя, що виникають в процесі його глобальної трансформації. Проведено аналіз пріоритетних напрямів інвестування в даній сфері, а також, на підставі оцінки зарубіжного досвіду, надано рекомендації щодо державної інноваційної політики в галузі біотехнологій.

РЕЗЮМЕ

Ключевые слова: биотехнологии, трансформация мировой экономики, инновации, инвестиции, R&D-сектор, научно-технологический центр, стратегический альянс, коммерциализация

В статье исследованы тенденции развития биотехнологического сектора мировой экономики, выявлены противоречия, которые возникают в процессе его глобальной трансформации. Проведен анализ приоритетных направлений инвестирования в данной сфере, а также, на основании оценки зарубежного опыта, предоставлены рекомендации относительно государственной инновационной политики в отрасли биотехнологий.

SUMMARY

Keywords: biotechnologies, transformation of world economy, innovation, the investment, R&D- sector, the scientifically-technological center, a strategic alliance, commercialization

In article the development tendencies of biotechnological sector of world economy are researched, contradictions which arise in the course of its global transformation are revealed. The analysis of priority directions of investment in the chosen sphere, and also, on the basis of an estimation of foreign experience, recommendations concerning the state innovative policy in industry of biotechnologies are given.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Будут ли биотехнологии править фармацевтическим миром в 2014 году? // Промышленное обозрение. – 2009. – Август, №4 (15). – С. 28.
2. Костюк Р.В. Развитие инновационной деятельности биотехнологических предприятий у современных условиях // Актуальные проблемы экономики. – 2009. - № 8(98), С. 79–84.
3. Миронишина Е.В. Финансово-экономический анализ инвестиционной привлекательности биотехнологических компаний – лидеров мирового фармацевтического рынка // Зовнішня торгівля. Міжнародний науково-економічний журнал, 2009. - №5-6. – С. 37-47.
4. Новіков В., Сидоров. Ю. Швед О. Тенденції розвитку комерційної біотехнології, ISSN 0372 // Вісник НАН України, 2008. - №2. - С.25-39
5. Шибалева А. Биофармация сквозь призму рыночных реалий // «Еженедельник Аптека», 2010. - №734 (13). - С. 21.
6. Шибалева А. Топ-10 IPO биотехнологических компаний в 2010 г. // «Еженедельник Аптека», 2011. - №776 (5). – С.14-19.
7. Юдін В. R&D в країнах, що розвиваються // «Еженедельник Аптека», 2010. – №748 (27). - С. 24-31.
8. Biotechnology Industry Facts, Total Financing, 2010 // www.bio.org.
9. www.fiercebiotech.com
10. www.roche.com

УДК 336.761

ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ НА СВІТОВОМУ ФІНАНСОВОМУ РИНКУ В ПОСТКРИЗОВИХ УМОВАХ

Музиченко А.Г., к.е.н., доцент кафедри міжнародна економіка ДонНУ

Сучасний світовий фінансовий ринок – складна динамічна система, яка перебуває у процесі трансформації під впливом глобальних змін. З кінця ХХ сторіччя на цьому ринку відзначаються численні інновації, спричинені інституційними трансформаціями як на міжнародному, так і на національному рівнях, що й визначає актуальність дослідження. Самодостатність фінансового ринку, що значно

посилилася за останнє десятиріччя, стає основним дестабілізуючим чинником, який сприяє виникненню і розповсюдженню криз. Фінансовий капітал, відокремлений від реального сектора економіки, став надзвичайно мобільним, що спричиняє нестабільність фінансової системи.

Дослідженню й аналізу трансформаційних процесів на світовому фінансовому ринку у посткризовий період присвячено роботи таких вчених-економістів, як: С.Ю. Глазьев, В.М. Гець, Ю.В. Макогон, Є.О. Медведкіна, Т.В. Орехова, В.М. Полтеровіч, Й. Шумпетер та ін.

Динамічний розвиток економічних процесів в Україні сприяв формуванню досить розгалуженої та складної структури фінансової системи, важливою складовою якої є фінансовий сектор, представлений сукупністю банківських і небанківських інституцій, що діють на національному ринку. На сьогодні дослідження цього ринку має важливе наукове і практичне значення, а тому вивчення та аналіз його розвитку в посткризових умовах зумовило актуальність обраної теми.

Метою наукової статті є дослідження трансформаційних процесів, які відбуваються у світовому фінансовому секторі та оцінка їх наслідків для подальшого розвитку фінансової системи.

Сьогодні в багатьох країнах світу спостерігається «екстенсивне» регулювання фінансової системи шляхом виділення державою значних коштів. Лише у США за останні два роки на різноманітні стимулюючі програми витрачено 2,79 трлн. дол. До програм, спрямованих на підтримку фондового ринку, можна віднести програму Федеральної резервної системи - викуп облігацій на суму 600 млрд. дол. Незважаючи на ці зусилля, безробіття у країні досягло рівня 9%, а ВВП показав лише 1,8% зростання в 1 кварталі 2011 року.

Фінансова ситуація в Європі, й особливо на її периферії, є складною. Активи балансу Європейського центрального банку на суму близько 2 трлн. євро складаються з облігацій, кредитів і позик, причому 444 млрд. євро вкладено в боргові цінні папери країн групи PIIGS (Португалія, Ірландія, Італія, Греція, Іспанія), які зазнали великої фінансової скрути.

Незважаючи на відносну стабілізацію, досягнуту завдяки безпрецедентним заходам бюджетної й грошової політики, високими зберігаються ризики погіршення положення у фінансово-банківській сфері. Результатом реалізованих антикризових заходів стало істотне збільшення бюджетних дефіцитів найбільших економік світу (рис. 1) [1].

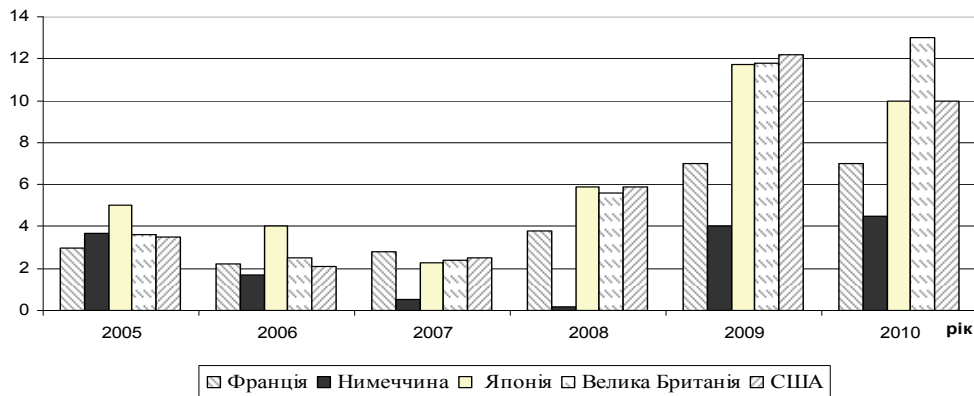

Рис. 1 Бюджетні дефіцити найбільш розвинутих країн світу, % до ВВП [2]

На початку 2000-х років США залучили достатній обсяг зовнішніх збережень для фінансування свого бюджетного дефіциту й економічного зростання (середньорічний притік збережень у США в 2002-2009 роках склав 4,7% їх ВВП). Розвинуті країни не спромоглися збільшити свої збереження: у 2009-2010 роках вони знизилися до рівня 2005-2006 років. За цей період збереження Китаю зросли в 6 разів, інших країн, що розвиваються – в 3,5 разів. Росія і Бразилія практично в 4 рази збільшили свої річні збереження, залишивши позаду Велику Британію. Взагалі країни БРИКС значно випереджають за обсягами збережень ЄС.

Слід відзначити, що у сучасних умовах фондовий ринок стає основним структуро-утворювальним фактором фінансового ринку багатьох національних економік. Завдяки подальшому вдосконаленню функціонування фінансового ринку його механізми нині більшою мірою забезпечують перерозподіл коштів на користь найбільш прибуткових та перспективних компаній. Так, у 2004 році загальний обсяг світових активів зріс порівняно з 1980 роком із 12 до 119 трлн. дол., тобто майже в 10 разів. До того ж, середньорічний темп приросту перевищував 10% і був значно вищим, аніж темп приросту ВВП. У 2010 році обсяг світових активів сягнув майже 209 трлн. дол. (табл. 1).

Таблиця 1 - Обсяги та структура міжнародних фінансових активів, 1993-2010 рр. [3]

Інструменти	1993р.		1999р.		2003р.		2004р.		2010р.	
	трлн. дол.	%	трлн. дол.	%	трлн. дол.	%	трлн. дол.	%	трлн. дол.	%
Акцій	14,3	27,0	36,1	37,6	31,9	27,0	33,1	27,8	56,9	27,2
Корпоративні облігації	11,7	22,1	20,5	21,4	30,8	26,1	31,5	26,5	60,8	29,1
Державні облігації	10,5	28,3	14,5	15,1	20,5	17,4	21,2	17,8	32,4	15,5
Депозити	13,5	31,1	24,9	25,9	34,8	29,5	33,2	27,9	58,9	28,2
Усього	53,0	100	96,0	100	118,0	100	119,0	100	209,00	100

Упродовж останніх років зростає роль США та Європи, зменшується частка Японії та Південно-Східної Азії й стрімко збільшується частка Китаю. Сегментом, що динамічно розвивається, можна вважати Індію та країни Центральної і Східної Європи, міжнародні активи яких перевищують 1 трлн. дол. (табл. 2).

Таблиця 2 - Регіональна структура міжнародного фінансового ринку, % [3]

Показники	США	Єврозона	Велика Британія	Східна Європа	Японія	Китай	Індія
Акції	33	19	35	31	17	27	32
Корпоративні облігації	36	29	30	3	12	5	1
Державні облігації	12	21	7	20	35	6	22
Депозити	20	36	28	40	36	60	45
Обсяг ринку, трлн. дол.	44	26	7	1	18	5	1

Висока частка розвинутих країн у сукупному показнику світового ринку цінних паперів призводить до того, що його пропорції повністю визначаються пропорціями фондових ринків п'ятірки (Великобританія, Японія, США, Німеччина, Франція) за домінуючого впливу США. В той самий час у конкретних країнах пропорції можуть суттєво відрізнятися від середніх світових. Найбільш неоднорідна структура - в групі ринків, що формуються [2].

Капіталізація світових фондових ринків є одним з важливих показників розвитку фінансового сектору. Аналізуючи графік темпів приросту капіталізації можна зробити висновок про нерівномірний приріст світового фондового ринку (наприклад, в 1999 році приріст азійського ринку склав 76,8%, американського - 33,5% і європейського - 26,4%), значній амплітуді приросту по окремих ринках і в цілому (амплітуда близько 100% на азійському і європейському ринках) (рис. 2).

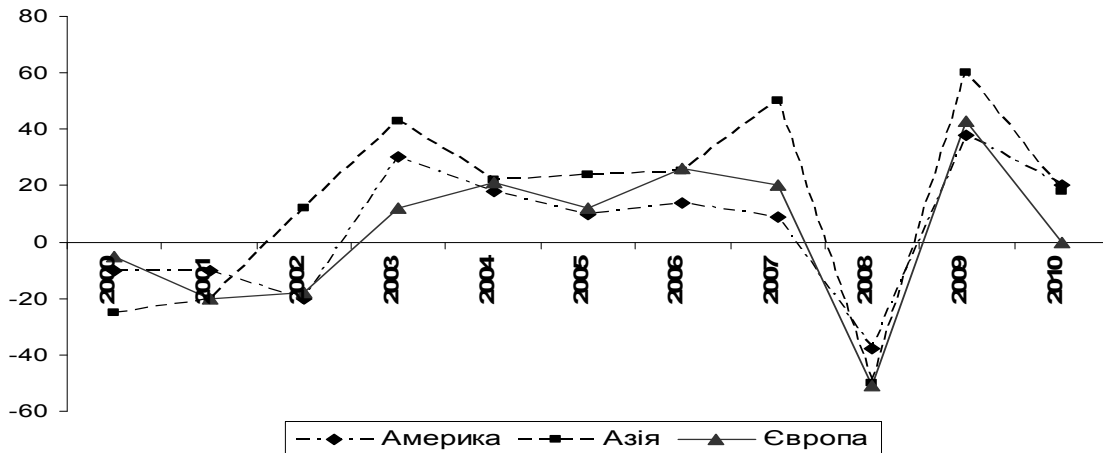

Рис. 2 Темпи приросту капіталізації окремих регіонів світу, 2000-2010 рр., % [3]

Відсутність відносної стабільності й сталості на окремих ринках і світовому ринку в цілому, негативно характеризує загальну ситуацію й свідчить про відсутність діючих регулюючих інструментів на фондовому ринку.

Варто розглянути ще один важливий елемент світового фінансового ринку – сектор страхових послуг. Слід відзначити, що в сучасній світовій економіці ринок страхових послуг виконує важливу роль - він перерозподіляє ризики й грошові потоки, які забезпечують фінансування страхових випадків у глобальному економічному середовищі, створюючи умови для підвищення рівня соціального захисту населення, залучення страхового капіталу в інвестиційні потоки як на національному, так і на міжнародному рівні.

У всіх країнах світу здійснювані види страхування можна умовно розділити на види страхування життя і на види загального страхування. До видів страхування життя зазвичай відносять види страхування, пов'язані із життям, здоров'ям і працездатністю людини. До загального - інші види страхування. Варто відзначити, що страхування життя займає більше половини сегмента у співвідношенні найвагоміших галузей страхування на світовому страховому ринку.

До 2008 року спостерігалася стабільне зростання страхових премій на світовому страховому ринку. В 2008 році цей показник зріс на 3,2 пункти і становив 10,5% (сумарний обсяг премій у світі тоді був понад 4,06 трлн. дол.). Бурхливий розвиток страхового ринку був призупинений світовою фінансовою кризою. Проте, після кризових дисбалансів починаючи з 2009 року на даному ринку намітилася позитивна тенденція. Так, реальне зростання в світі обсягу страхових премій із загального страхування в 2009 році становило 2,3%, а в 2010 році - вже 4,3%; зі страхування життя - 0,4% і 3,1% відповідно (рис. 3).

Рис. 3 Динаміка регіонального зростання страхових премій у світі в загальному страхуванні та страхуванні життя, 2005-2010 рр. [2]

За оцінкою фахівців, найбільше премій в 2010 році зросли у США (загальне страхування - 6,6%, страхування життя - 5,0%) і Великобританії (2,6% і 4,4%). Таким чином, дані країни, найімовірніше, зуміють зберегти лідерство на світовому ринку страхових послуг. Проте при цьому в більшій частці сегментів обсяг премій зменшується, а позитивну динаміку підтримують переважно за рахунок обов'язкових видів страхування.

Необхідно зазначити, що найбільшими були збитки світової страхової галузі від природних і техногенних катастроф, що обрушилися на людство з початку 2011 року, згідно даним швейцарського перестраховальника Swiss Re, досягли 108 млрд. дол., що є другим по величині збитком галузі в історії.

Підсумовуючи викладене, слід зазначити, що сучасна світова фінансово-економічна криза вкрай негативно вплинула на фінансовий сектор, і навіть якщо загрозу виникнення системних проблем буде ліквідована, його наслідки достатньо глибокі, щоб стати визначальним чинником розвитку сектору в найближче десятиліття. На відміну від попередніх криз післявоєнної доби світова економіка та

міжнародні фінансові ринки не зможуть повернутися до своєї попередньої структури. Баланс економічної та політичної влади зміщується поступово в напрямку Сходу, підтверджуючи тенденцію переходу до менш американоцентричної моделі світової економіки. Країни, що розвиваються, збільшуватимуть свій вплив на торгівлі та інвестиційні схеми для задоволення власних потреб у природних ресурсах, а фінансовий ринок реагуватиме відповідним чином на ці тенденції.

РЕЗЮМЕ

Досліджено сучасний стан світового фінансового ринку, визначено дисбаланси його основних сегментів – фондового та страхового. Зроблено висновок, що після останньої кризи світова економіка та міжнародні фінансові ринки не зможуть повернутися до своєї попередньої структури.

Ключові слова: фінансовий ринок, трансформаційні процеси, ринок цінних паперів, страховий ринок, капіталізація.

РЕЗЮМЕ

Исследовано современное состояние мирового финансового рынка, определены дисбалансы в его основных сегментах - фондовом и страховом. Сделан вывод, что в результате финансового кризиса мировая экономика и международные финансовые рынки уже не смогут вернуться к своей прежней структуре.

Ключевые слова: финансовый рынок, трансформационные процессы, рынок ценных бумаг, страховой рынок, капитализация.

SUMMARY

A modern world financial market condition is investigational, disbalances are certain in his basic segments - fund and insurance. Drawn conclusion, that as a result of financial crisis world economic and international financial markets already not able to go back to the former structure.

Keywords: financial market, transformation processes, market of equities, insurance market, capitalization.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Смирнов С. Факторы циклической уязвимости российской экономики / С. Смирнов // Вопросы экономики. – 2010. - №6 – С.44-67.
2. Global Financial Stability Report. Navigating the Financial Challenges Ahead. - IMF, October. 2011. - Statistical Appendix. – P.19.
3. Global Risks Report 2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.weforum.org/reports> - Назва з екрану.
4. Макогон Ю.В. Послекризисная ситуация в мировой экономике и Украине / Ю.В. Макогон // Економічний вісник, Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». - 2010. - №7. – С. 67-74.

УДК 339.9 (1-924/-925)

ЕВРАЗИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ СОЮЗ, КАК ЯДРО НОВОЙ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ИНТЕГРАЦИИ

Мунтян В.И., д.э.н., член-корреспондент НАН Украины

Сегодня мы пришли к умозаключению, что интеграционные процессы – это приоритет для развития стран СНГ и что вместе мы сделаем значительно больше и лучше, чем каждая страна в отдельности, даже такая, великая страна, как Российская Федерация. Мы уже осознали, что многое из того, что нам рассказывали о западной модели, о Европейском Союзе – всего лишь мифы, и что лучше нам вместе объединиться и идти своим собственным путем, чтоб не попасть в западню.

Западная модель себя исчерпала и переживает сложный системный кризис. ЕС - как устоявшийся политико-экономический союз сегодня дал трещины и по всей видимости исчерпал свой интеграционный ресурс, входит в фазу затяжной рецессии и видимо не скоро залечит свои раны. США несмотря на былую экономическую мощь стремительно теряют свой авторитет в мире. Экономическая политика вместе с основными ее проводниками, такими как МВФ, МБ и ВТО зашли в тупик, США стали крупнейшим в мире должником и вступили в фазу угасания. Большую опасность для США представляют внутренние проблемы, несмотря на масштабную пропаганду и приукрашенную статистику внутренний накал достиг уровня, что в любой момент может перерасти в гражданское неповиновение.

Государства Содружества, наоборот находятся на начальном этапе интеграционного развития и имеют значительно больший потенциал экономической интеграции, чем ЕС. Поэтому мы должны учесть ошибки ЕС и никоим образом не допустить втягивания нас в существующий финансово-экономический кризис.

Сегодня мы переживаем сложный процесс. Дело в том, что природа процессов социально-экономического развития циклична. В основе лежат инновационные пятидесятилетние кондратьевские циклы, при смене которых формируются новые технологические уклады. К большому сожалению, в отличие от развитых стран Запада еще в 1974-м году мы сошли с такого цикла - цикла инновационного развития. Я думаю, что это - главная причина, которая привела к развалу Советского Союза.

Но между циклами существует связь подтверждающая, что если допущена ошибка или произошли изменения в одном цикле, то они являются причиной и следствием изменений в следующем. Отсутствие у элиты того времени мировоззренческого видения и желания исправить стратегическую ошибку привело к следующим последствиям:

Во-первых, не смогли воспользоваться преимуществами кибернетической революции, и как следствие были не способны воспользоваться плодами революций связанных с бионикой и психонетикой.

Во-вторых, остались на индустриальном этапе развития, когда развитые страны перешли в постиндустриальный, информационный и экономику знаний.

В-третьих, мы упустили формирование 5-го технологического уклада и как следствие катастрофически отстаем в формировании 6 - го и 7-го технологических укладов.

То, что в 1974-м году мы соскочили с длинной инновационной волны, равняется тектоническому сдвигу в общественной формации, приведшему к развалу второй в мире сверхдержавы, а по некоторым показателям и первой, державы, которая обеспечивала мировой баланс сил, на которую равнялись и от которой ждали помощи и защиты народы Европы, Азии, Африки, Латинской Америки. А это страны, которые по территории и населению на тот период составляли более половины данных показателей на планете. Только экономические убытки от развала СССР составили 2,2 триллиона дол. США и потребовалось 20 лет, чтобы выйти на уровень 1990 года.

Сколько голодному не рассказывай, что ему не хочется кушать, но пока он не получит пищу, не сможет удовлетворить свою физиологическую потребность в питании. Какого бы разного рода демагоги, популисты и провокаторы не зомбировали население государств Содружества, заявляя что мы на правильном пути и нам поможет только демократический Запад, что самая передовая и справедливая идеология, самые высокие и незыблемые стандарты во всех сферах жизни имеются только у них и поэтому «наше счастье» это интеграция с ними и наш рулевой мировое правительство, на проверке оказалось антиподом заявленным декларациям.

Уже воочию видно, что их модель несет всеобщий системный кризис, духовную деградацию, голод, войну и хаос. Это не наш путь. Наш путь эволюционного развития, основанный на ноосферных принципах (сфера разума), путь преобразования сознания через замену потребительской модели на гармонизацию отношений человека и природы, устранение аморальности и безнравственности в обществе и экономике, развитие гуманизации и экологизации экономики, путь духовного возрождения.